

ГУРІНА

Ганна Сергіївна
gurina_gs@ukr.net

УДК 330.3:017.24

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ВІТЧИЗНЯНОГО АВІАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУSTRATEGY FORMATION EXPORT POTENTIAL DOMESTIC AVIATION
COMPLEX

к.е.н., доцент кафедри менеджменту зовнішньо-економічної діяльності підприємств Інституту економіки та менеджменту, Національний авіаційний університет

Стаття присвячена дослідженню та аспектам формування стратегії експортного потенціалу вітчизняного авіаційного комплексу. У статті охарактеризовано особливості повного циклу виробництва авіаційної техніки та складові, які відображають загальний потенціал авіаційного комплексу України.

Статья посвящена исследованию и аспектам формирования стратегии экспортного потенциала отечественного авиационного комплекса. В статье охарактеризованы особенности полного цикла производства авиационной техники и составляющие, отражающие общий потенциал авиационного комплекса Украины.

The article investigates aspects of strategy formation and export potential of the domestic aviation industry. This article describes the features of the full cycle of aircraft and components, which reflect the overall capacity of the aviation industry of Ukraine.

Ключові слова: потенціал, стратегія, авіаційний комплекс

Ключевые слова: потенциал, стратегия, авиационный комплекс

Keywords: potential, strategy, aviation complex

ВСТУП

Наша держава належить до небагатьох країн світу, що володіють повним циклом (макротехнологією) створення авіаційної техніки, і займає провідне місце на світовому ринку, що не раз доведено як в цивільній, так і в військовій авіації. За рівнем розвитку літакобудування Україна належить до найбільш розвинутих держав. Таку промисловість мають п'ять - шість держав, які застосовують новітні технології в повному циклі виробництва авіаційної техніки. Україна на сьогодні може пишатися деякими моделями літаків типу Ан, які успішно конкурують зі світовими зразками. Але наша авіаційна техніка має певні конкурентні переваги у порівнянні із закордонними аналогами. Останні новини про відновлення авіаційної техніки для потреб армії красномовно свідчать про значний потенціал авіаційної галузі, як складової авіаційного комплексу України. Літакобудування є однією з найбільш прибуткових, задіяних в міжнародних економічних відносинах, і, в той же час, найбільш капіталоемних галузей машинобудування, а також можна говорити про бюджетоутворюючу функцію авіаційної галузі загалом.

Загальний потенціал авіаційного підприємства — це домінуюча сукупність внутрішніх можливостей та зовнішніх економічних чинників та ресурсів, які створюють передумови для сталого розвитку та забезпечують місію, стратегічні і тактичні цілі підприємства в сфері авіаційної діяльності.

Потенціал галузі складають не лише авіаційні заводи та авіакомпанії, а і наявність кваліфікованих кадрів та розвинутої наукової бази. Також слід зазначити, що не останню роль в нарощуванні потенціалу авіаційних підприємств відіграють певні зрушення і зміни в законодавстві та впровадженні програм розвитку цілої галузі. Максимально ефективно використання та поєднання науки і виробництва - мета, яка допоможе налагодити співпрацю в галузі, вийти на міжнародні ринки з конкурентоспроможною продукцією. Під потенціалом слід розуміти і налагоджену співпрацю з партнерами з інших країн. На сучасному етапі реформатування та розвитку авіаційної галузі є питання відмови від традиційного партнерства в створенні літаків сімейства Ан, але це не має зашкодити подальшому пошуку партнерів в інших країнах, оскільки самостійний вихід на нові ринки має певний набір складностей і ризиків. Без сумнівів, це тимчасова ситуація невизначеності, яка зміниться під впливом позитивних зрушень на політичній та економічній арені.

МЕТА РОБОТИ

Дослідження сучасних шляхів формування стратегії експортного потенціалу авіаційного комплексу, який має вагоме підґрунтя для подальшого розвитку, проте можна виділити основні причини уповільнення темпів розвитку вітчизняного авіаційного комплексу такі як скорочення технологічних розробок та інтелектуальних ресурсів,

а також відсутність активної міжнародної співпраці з країнами-стратегічними партнерами.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною базою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних науковців, Інтернет-ресурси, присвячені авіаційній галузі, статистичні дані Національного інституту стратегічних досліджень.

При здійсненні дослідження експортного потенціалу підприємств використано методи узагальнення, порівняння, структурно-логічного аналізу.

РЕЗУЛЬТАТИ

Основними причинами уповільнення темпів розвитку вітчизняного авіаційного комплексу є скорочення технологічних розробок та інтелектуальних ресурсів, а також відсутність активної міжнародної співпраці. Відбувається погіршення вікової структури кадрового потенціалу галузі, що загрожує її перспективам. Шляхи реалізації потенціалу авіаційного транспорту полягають у зміцненні матеріально-технічної бази вітчизняних підприємств, впровадженні нових форм надання послуг по перевезенню пасажирів, розбудові та задіянню нових терміналів на базі окремих аеропортів. Тим більше, що на цей час впроваджується програма по об'єднанню всіх аеропортів по Україні, що є цільовою Програмою розвитку аеропортів до 2023 року. До найважливіших завдань авіації належать також посилення безпеки перевезень, лібералізація умов виконання міжнародних авіаційних польотів між Україною та ЄС.

Інфраструктура, технологічне обладнання, методи управління на серійних літакобудівних заводах не відповідають сучасним ринковим вимогам. Виходячи з цього, для подальшого розвитку авіаційного потенціалу слід формувати стратегію виробництва авіатехніки з урахуванням стану зовнішнього ринку, наявного в Україні науково-технічного, виробничого і фінансового потенціалу. Суб'єктам підприємницької діяльності треба вжити певних заходів щодо оновлення основних фондів, фінансування наукових досліджень, співробітництва з закордонними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, стимулювання інвестицій.

Вітчизняні підприємства, хоча і не є досить ефективними та продуктивними за сучасними стандартами, проте можуть стати початківцями в розвитку не лише інвестиційної привабливості галузі, а і науково-дослідницького потенціалу країни, міжнародних зв'язків, грантів тощо. Авіаційний потенціал України за умови його ефективного використання та розвитку здатний забезпечити державі стійкі позиції серед провідних авіаційних

держав світу. Україна буде мати лідерські позиції авіаційної промисловості не тільки на внутрішньому, а і на світовому ринку та зможе конкурувати з країнами-лідерами в цій сфері у світовому масштабі.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз засвідчує недостатню ефективність державного регулювання та протекціонізму авіаційній галузі, оскільки цьому ринку притаманні такі риси як нестабільність, низька конкурентоспроможність. Як наслідок, на сьогодні український авіаційний ринок ще не в повній мірі готовий до роботи в умовах «відкритого неба», а адаптовані до європейських стандартів нормативно-правові акти не враховують стан ринку авіаційних послуг в Україні та потреби національних компаній. З метою удосконалення механізмів державного регулювання стосовно сертифікації, страхування, державного контролю та нагляду за безпекою цивільної авіації підготовлено низку проектів регуляторних актів, які сприятимуть підвищенню технічного стану повітряних суден, аеродромів та аеропортів, рівня обслуговування користувачів суб'єктами наземних служб в аеропортах, розвитку авіаційного сполучення в Україні та підвищенню привабливості ринку авіаційних перевезень. Все це є невід'ємними складовими експортного потенціалу галузі, а їх розгляд має носити комплексний характер та сприяти розвитку по всіх напрямках співпраці. Вимоги інтеграції у світовий економічний простір диктують необхідність забезпечення єдності технічної бази та технологій, що застосовуються на ринку авіаперевезень. Більшості українських авіапідприємств необхідний час та прямі інвестиції для виконання вимог відповідності європейським нормам і стандартам.

Список використаних джерел

- 1) Концепція Державної цільової науково-технічної програми розвитку авіаційної промисловості України на період до 2020 року
- 2) Постанова Кабінету Міністрів України від 12 вересня 2011 р. № 1130 «Про затвердження Державної програми розвитку внутрішнього виробництва» [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1130-2011-p/page3>
- 3) Вовк О.М. Економічне обґрунтування комплексної оцінки інвестиційного потенціалу авіапідприємства (продовження)/ Г.Ю Кучерук, О.М. Вовк// Економіка, фінанси і право. – К., 2008.
- 4) Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/
- 5) Національний інститут стратегічних досліджень при Президенті України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/451/>